

podati dolžno naznanilo o sumljivi bolezni, ki se je kje prikazala, ali če v izkaznicah o zdravju ali o izviro blaga bodi si tudi le iz malomarnosti kako neresnico izpričuje.

Z globo vred naj se o sodbi nalaga tudi povračilo škode, ako preiskovanje dovolj pomočkov za to na roko daje.

Kazni na imenji ali globe in pa čista skupila, odbivši prodajne stroške, iz zapadlih stvari, tekó v državni zaklad.

Z uradniki, ki zanemarijo dolžnosti, naložene jim s predpisi o goveji kugi, naj se po celi ostrosti disciplinarnih postav ravna.

Nagrade ali plačila za ovadbe prestopkov.

§. 35. Deželno poglavarstvo sme postaviti nagrade (plačila) za naznanilo, da se je v katerem kraju, kjer je doslej še ni bilo, zares vnela goveja kuga, do petdeset goldinarjev, za naznanilo, da je kdo predpise o goveji kugi prestopivši govejo živino po prepovedanem, z zapadom blaga kaznjenem načinu kam prignal, do desetih goldinarjev za vsako zapadlo (odvzeto) živinče, zadnjič za naznanilo, da je kdo kako drugači te predpise v resnici prestopil, do dvajsetih goldinarjev.

Te nagrade se plačujejo iz državnega zaklada.

Kaj storiti, če se živina po porodu ne iztrebi, kakor bi moralo biti.

Iz Dolenskega je „Novicam“ došlo vprašanje: kaj početi, če se krava po teletu ne iztrebi v pravem času?

Stvar je res važna zato, ker sila veliko napák se godí po nevednosti gospodarjev, še več pa po neumnosti mojstrov-skazov. Naj tedaj to razložimo in razjasnimo.

Najraji se pri kravah primeri, da se ne iztrebijo o pravem času, in če se je to enkrat primerilo, se primeri rado večkrat. Pa pri kravah je ta zadržek tudi najmanj nevaren, da se iztreba le čez 10—14 dni ne zadrži, — če pa izostane 5 ali 6 tednov ali celo 3 do 4 mesece, pa začne potem živina očitno hirati, pride ob mleko, jesti se jej ne poljubi, mrzlica jo včasih strese in vročina skuha. Pri vsaki drugi živini je zadržanje iztrebe veliko poprej nevarno, ker gnjjenje iztrebe spridi krí, v katero so srkalne žilice gnjilad pripeljale; začne se potem brž gnjilobna vročinska bolezen, živina hira in medlí; večkrat jo začne po zdraženih čutnicah tudi hud krč lomiti, ki pahne maternico ven in trut napravi.

Kako neki se odpravi zaostala iztreba?

Odpravlja se po različnosti vzrokov, ki jo zadržujejo. Vzroki zadržanja pa utegnejo biti: ali

1) če je povitica z maternico preveč zaraščena, kar se posebno pri gobah kravje povitice zgodí, ktere se rade premočno sprimejo z gobami telečnika;

2) če je krč zaprl maternično ustje, da iztreba, čeravno ločena, ne more ven;

3) če so zavolj slabosti živine popolnoma prenehali tisti porodni popadki, ki spravljajo iztrebo ven.

Kako tedaj pomagati?

Če se je zdravnik za gotovo prepričal, da družega vzroka ni, kakor ta, da je povitica pri kobili ali da so gobe pri kravi in ovci preveč zaraščene z gobami maternice, se pomaga tako, da se z roko loči, kar je preveč skupzraščene. V ta namen seže pomočnik s pooljeno roko in porezanimi nohtovi v maternico, in skuša priraščene povitične dela (gobe)

rahlo in počasi ločiti, ne pa jih s silo trgati, da se ne poškoduje maternica. Ko zdravnik v maternici z eno roko ravna, vleče z drugo roko za popkovino, da se tako spravi iz starke. Pri kobili je treba povitico krog in krog ločiti od maternice; pri kravi in ovci se pa ločijo le povitične gobe od gob materničnih.

Je to opravljeno, naj se z maternično kliširo brizglja nekoliko mlačne vode v maternico, da se poplahne vse iz nje, kar je krvi ali morebiti tudi gnjile sodrge v njej zaostalo.

Je iztreba ven, se bo maternica kmalu spet v svoj zdravi stan skrčila, živina se bo okrepcala, vesela postala in rada po piči segla.

Svariti pa moramo tu prav na ves glas, da tisto silovito in surovo trganje gob, kakor je navadno pri mojstrih-skazih, je večidel nepotrebno in vselej nevarno, ker se potem živina za vselej poškoduje. Taki neumneži pravijo: „živina je gobova“, mislé, da gobe so bolezen, zato se morajo potrgati. Al to ni res; gobe morajo biti na povitici vsake krave in ovce, ker ravno te gobice so, po katerih se tele ali jagnje v maternem telesu maternice drži; če bi teh gob ne bilo, bi starka mladiča v sebi obdržati ne mogla. Vsaka krava ali ovca mora tedaj gobova biti, natora jo je tako vstvarila, — in le samo to je včasih napčno, da se povitnične in maternične gobe premočno sprimejo in se tedaj ločiti morajo. Nikdar pa se ne smejo gobe maternice trgati, zakaj te mora maternica imeti, da se z njimi sprimejo povitnične gobe, kedar krava ali ovca breja postane. *)

Če pa prehud krč zapira maternično ustje, da iztreba ne more ven, ali če so zavolj slabosti popadki jenjali, je po mnozih skušnjah najbolje potrjena peteršiljeva voda, ki se tako-le napravi: V 3 maslicah naj se dá kuhati za dobro pest peteršiljevih korenin z zeliščem vred; kuha naj se peteršilj pa tako dolgo, da so korenine tako mehke, da se zmečkati dajo; zmečkane korenine z vodo vred se zmešajo potem s 3 maslici tople ječmenove vode — in to se dá kravi na trikrat popiti. Dopoldne in popoldne napravljaj živini tako pijačo tako dolgo, dokler iztreba od živine ne gre, kar se pa večidel v 3 ali 5 dnéh zgodí. — To naj se vselej poskusi, ker je tolikrat dobro potrjeno bilo in celo brez vse nevarnosti.

Če bi se popadki pa celo ne dali iz novega obuditi, da bi pahnili iztrebo ven, ker je živina popolnoma oslabela, naj se jej dá včasih vina ali žganja z vodo pomešanega piti. V tacih okoliščinah sme zdravnik, pa le zdravnik, tudi štupo rženih rožičkov (Mutterkorn), poskusiti, katerih se pol lota z vrelo vodo popari, in ta poparina dvakrat na dan kravi ali kobili vžiti dá, dokler se ne obudijo popadki. Z rženimi rožički je pa treba varno ravnati zato, ker so strupeni.

Kaj storiti, da omet na zidovji dobro drži.

Priobčile ste drage „Novice“ v 13. listu t. l. vprašanje častitega g. župnika iz Rakitne, kaj bi mu bilo storiti, da bo omet na stolpu ondote cerkve držal. Razglasite mojo dobro potrjeno skušnjo njemu v pripomoček in vsem, kateri so v enaki zadregi.

1. Rabiti je treba za to delo apno staro, že dalj časa vgašeno;

2. staremu apnu je treba primešati drobnega peska, ki ni čisto nič drobneji, kakor ajdovo zrno,

*) Zapomnite si gospodarji to, in iz hleva zapodite vsacega, ki hoče gobe trgati.